Výzva Budování kapacit pro rozvoj škol II
Povinně volitelná aktivita č. 3, 4, 6 a 7

Zpráva o ověření programu v praxi

~~průběžná~~/závěrečná

I.

Příjemce	Dům dětí a mládeže hlavního města Prahy
Registrační číslo projektu	CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008238
Název projektu	Výukové programy jako efektivní prostředek propojování formálního a neformálního (zájmového) vzdělávání
Název vytvořeného programu	Pálava – centrum kultury Jižní Moravy II
Pořadové číslo zprávy o realizaci	3.

II.

Místo ověření programu	**Datum ověření programu**		**Cílová skupina, s níž byl program ověřen**[1]
	1. ověření	**2. ověření**	**1. ověření**
Archeopark Pavlov, SVČ Pohořelice	**13.4.2019**	**27.4.2019**	**I. stupeň ZŠ a MŠ Vlasatice (žáci 3. – 5. ročníku) – 24 žáků**
	14.4.2019	**28.4 2019**	**2. ověření I. stupeň ZŠ a MŠ Vlasatice (žáci 3. – 5. ročníku) – 24 žáků**

[1] Uveďte stručně charakteristiku a velikost skupiny (např. 25 žáků 7. ročníku ZŠ apod.) a název organizace.

III.

Stručný popis procesu ověření programu

a) *Jak probíhalo ověření programu (organizace, počet účastníků, počet realizátorů atd.)?*

Hodnocení 2. ověření výukového programu, které se konalo pro 24 žáků I. stupeň ZŠ a MŠ Vlasatice (žáci 3. – 5 ročníku).
Akce se účastnili:

- 1 PP formálního vzdělávání (ověřovatel)
- 1 PP neformálního vzdělávání (ověřovatel)
- 1 Supervizor

Výukový program probíhal ve dvou po sobě jdoucích dnech, tak jako 1. ověření.

Popis ověření:

První den jsme dopoledne s žáky navštívili archeopark Pavlov. Moderní archeopark poskytl to pravé zahájení našeho výukového programu. Autentické artefakty nalezené přímo na místech, kde se opravdu odehrávaly příběhy, které ve výukovém programu popisujeme, vtáhly okamžitě všechny účastníky do děje. Žáci se vydali do pravěkého sídliště, kde jsme je nenásilnou formou seznámili se životem lidí a zvířat před 30 000 lety. Za každý úkol získali střípek příběhu o pravěké Pálavě. Na úplný závěr jsme si s žáky prohlédli zbylé artefakty v archeoparku. Odpoledne se žáci vydali na poznávání mladší doby kamenné na SVČ Pohořelice. Nejdříve byli žáci seznámeni s horninou „pazourkem". Co to je za horninu, kde se vyskytovala, jak se štěpila a opracovávala a k čemu sloužila. Potom byla hornina žákům prakticky představena, žáci byli seznámeni s tím, jak se tato hornina štěpila, aby se z ní mohly vyrábět zbraně a předměty denní potřeby (oštěpy, šípy, sekeromlaty, ruční klíny). Následovala krátká scénka, pomocí které byli žáci uvedeni do dalšího děje, kdy se z nenadání objevili „potulní prodejci", se kterými směnili své pazourky za předměty, které potřebovali do jednotlivých dílen. Po této scénce byli žáci rozděleni do tří skupin a proběhly první tři krátké workshopy. V nich žáci poznávali základní potřeby denní potřeby pravěkých lidí. Žáci vyráběli zbraně z pazourků (šípy, oštěpy, sekeromlaty), keramickou nádobu s tradičním zdobením a v neposlední řadě se učili postavit obydlí (v našem případě tepee). Po krátké přestávce byla ve druhé části workshopů zaměřena činnost na umění mladší doby kamenné. Na žáky opět čekaly tři krátké workshopy, kde vyráběli dřevěný šperk z korálků, keramickou sošku (Venuše nebo zvířete) a v posledním workshopu se učili autentickou píseň a tanec. Večer byl zakončen slavnostním pohřebním rituálem, kde „uctívali" mrtvé a zároveň jim obětovali drobné rituální předměty, které si v dílničkách vyrobili. Rituál byl zakončen písní a tancem u ohně.

Druhý den: Druhý den se žáci „vrátili" do současnosti a stali se mladými archeology. Vydali se odkrývat historické naleziště a zahráli si na to, jak to probíhá na takovémto nalezišti. Nejdříve si žáci rozdělili funkce, potom odkryli všechny artefakty na nalezišti (jimi vyrobené předměty, kosti z modelu kostry člověka). Na konec měli žáci za úkol pomocí nashromážděných nálezů určit příběh, co se na tomto místě pravděpodobně stal (důraz na představivost, fantazii, práci s příběhem, využití získaných informací z výukového programu). Na závěr proběhla evaluace účastníků a ukončení celého výukového programu.

b) *Jaký byl zájem cílové skupiny?*

Žáci se zapojovali do programu s nadšením a zápalem. Je zřejmý zájem o dané téma. Cílem výukového programu bylo ověřit, jakým způsobem je přínosné propojení formálního a neformálního vzdělávání. Náš program toto spojení potvrdil. Výuka byla propojena neformálními prostředky, metodami a formami, které žáci přivítali a program je o to více vtáhl a zaujal. Sami pedagogové formálního vzdělávání potvrdili, že takto koncipované projekty jsou pro žáky přínosné a často jim přinesou více informací a praktických dovedností než samotná formální výuka.

c) *Jaká byla reakce cílové skupiny?*

Žáci dokázali komunikovat v týmu, rozdělovat si jednotlivé funkce, podporovat jeden druhého a pomáhat si. I ze zpětné vazby jsme cítili, že účastníci byli z výukového programu nadšení a oceňují zapojení neformálních prvků výuky do vzdělávání.

1. Výsledky ověření

a) Výčet hlavních zjištění/problémů z ověřování programu:

- nebyly zjištěny žádné problémy

b) Návrhy řešení zjištěných problémů:

- nejsou

c) Bude/byl vytvořený program upraven?

Na základě zpětné vazby se žáky a pedagogické reflexe lektorů jsme přesvědčeni, že výukový program nebudeme upravovat a měnit. Předem připravená koncepce je precizní a metodika výukového programu je výborně připravená, celý výukový program je realizovatelný bez výhrad, materiální, personální a technické vybavení je dostatečné. Program ve své podobě při praktické realizaci ve školském zařízení funguje a nemá žádné slabé místo, které by bylo potřeba měnit a upravovat.

d) Jak a v kterých částech bude program na základě ověření upraven?

Program nebude v žádné své části měněn a upravován.

2. Hodnocení účastníků a realizátorů ověření[2]

a) Jak účastníci z cílové skupiny hodnotili ověřovaný program?

Při závěrečné evaluaci jsme pro žáky připravili několik způsobů hodnocení.

V první části hodnotili žáci program pomocí živých obrazů. Žáci se rozdělili do několika menších skupinek. Každá skupinka měla za úkol si připravit dva živé obrazy: v prvním měli předvést, co se jim nejvíce líbilo, a ve druhém měli znázornit nejvtipnější moment.

Ve druhé části byla pro žáky připravena další evaluační metoda „Akční teploměr". Žáky jsme posadili do kruhu. Čekalo na ně několik otázek napříč aktivitami výukového programu. Žáci zavřeli oči a na danou otázku vždy odpověděli tím způsobem, že zvedli ruku tak vysoko, jak se jim daná aktivita líbila. Čím byla ruka výš, tím se jim líbila více. Vždy po odpovědi mohli žáci otevřít oči a porovnat své odpovědi s kamarády.

[2] Vychází z evaluačních dotazníků žáků, učitelů, realizátorů programů – pracovníků neformálního vzdělávání či záznamů z rozhovorů s dětmi, které příjemce uchovává pro kontroly na místě.

b) Co bylo v programu hodnoceno v rámci ověřovací skupiny nejlépe?

Nejlépe jsme hodnotili žáky, jejich zájem a aktivitu, jejich zájem o program a komunikaci. Navíc byli ve skupině čtyři žáci (1x LMD, 2x autismus, 1x ADHD), kteří program zvládli velice dobře, zaujal je a líbil se jim. Nejvíce se líbil neformální přístup a techniky ověřovatelů SVČ. Je vidět, že spojení formálního a neformálního vzdělávání je výborným pomocníkem při vzdělávání žáků.

c) Jak byl hodnocen věcný obsah programu?

Věcný obsah programu byl hodnocen pozitivně, žáci oceňovali téma a především metody a formy, pomocí kterých jsme pravěkou kulturu přibližovali. Řadu věcí nikdy neslyšeli a získávali nové informace, dovednosti.

Z hodnocení pedagogů i žáků se nám potvrdilo, že klíčové kompetence byly nejen rozvíjeny, ale i velice prohloubeny.

Výstupy z 1. ověření: program byl velice dobře přijat, žákům se líbil, zaujal je. VP brali žáci jako hru a zabrali se do ní tak, že zcela splynuli s programem. Oceněn byl neformální přístup a metody práce ze strany SVČ.
Druhé ověřování: viz výše.

Z pohledu hodnocení obou ověřování je výsledek jednoznačný. Klíčové kompetence byly rozvíjeny a prohlubovány, žáci vítali a přijímali témata programu, seznamovali se s novými informacemi i dovednostmi, které neznali či si je nevyzkoušely. Obě ověření měla takřka shodné výstupy.

d) Jak bylo hodnoceno organizační a materiální zabezpečení programu?

Materiální zázemí bylo hodnoceno skvěle, účastníci pracovali s výtvarnými pomůckami v archeoparku, v domovském prostředí pak pracovali s pazourkem, keramickou hlínou, přírodními materiály (dřevěné větve, kůže, dřevěné, lávové a kostěné korálky, cihlový prach), dále s digitálním fotoaparátem, nářadím – sekerka, štětce, špachtle, lopata – a výtvarnými pomůckami – barvy na obličej, barvy, pastelky, tužky. Po ukončení výukového bloku si účastníci odnesli s sebou šperk, repliku pravěké zbraně a po vypálení výrobků v keramické peci dostanou keramickou nádobu a keramickou sošku do osobního vlastnictví. Materiál k jednotlivým workshopům byl pro každého účastníka přichystán v dostatečném množství.

V prvním ověření byl materiál připraven v dostatečné míře, pro každého účastníka výukového programu. Všichni žáci si mohli na veškerém materiálu vyzkoušet připravené úkoly.

V obou ověřeních byl materiál připraven tak, aby ho dostal každý účastník programu. Každý žák dostal vše, co projekt stanovil. Organizace programu byla řádná a splnil nastavený proces.

e) Jak byl hodnocen výkon realizátorů programu?

Výkon byl v závěrečné evaluaci hodnocen kladně, účastníci ocenili především použití kostýmů u lektorů, neustálý kontakt lektorů s účastníky a výpomoc s realizací jednotlivých úkonů. Během výukového programu navázali lektoři neformální kontakt s většinou účastníků, což pomohlo navázat úzkou spolupráci, partnerskou komunikaci a neformální atmosféru.
V 1. ověření byli realizátoři pochváleni, jejich přístup i práce byla kvitována kladně.

V obou ověřeních se potvrdila výborná spolupráce realizátorů, jejich přístup k výukovému programu, zájmu o projekt a jeho naplňování.

f) Jaké měli účastníci výhrady/připomínky?

V závěrečném hodnocení se nevyskytly žádné zásadní připomínky. Žáci byli spokojení a těší se na další podobné projekty. Jediná výhrada se týkala opakování téhož programu v krátkém čase.

Obě ověření hovoří jednoznačně – ani v jednom ověření neměli účastníci výhrady a připomínky k programu, k realizátorům, k materiálním i organizačním podmínkám.

g) Opakovala se některá výhrada/připomínka ze strany účastníků častěji? Jaká?

Několikrát se objevila připomínka ohledně délky přestávek mezi výukovými bloky. Účastníci chtěli delší přestávky, aby mohli strávit společný čas povídáním a odpočinkem. I v tomto směru je důležité věnovat zdravému klimatu pozornost, protože ve velké míře pomáhá naplňovat cíle neformálního vzdělávání (mít na sebe čas, komunikovat mezi sebou, vyměňovat si informace, zkušenosti). Přesto se domnívám, že vhodnou formou lektoři i s touto překážkou odborně pracovali a uměli ji řešit.

Viz výše: opakovaná výhrada k délce přestávek se potvrdila i v druhém ověření.
Obě dvě ověření hovoří jednoznačně – upravit a prodloužit přestávky mezi jednotlivými bloky. Účastníci chtěli delší přestávky, aby mohli strávit společný čas povídáním a odpočinkem.

h) Budou případné připomínky účastníků zapracovány do další verze programu? Pokud ne, proč?

Jelikož se v závěrečném hodnocení nevyskytly žádné připomínky, nebude nic měněno.
V prvním ověření bylo hodnocení stejné, tudíž není co zapracovávat, nejsou žádné připomínky.

i) Jak byl program hodnocen ze strany realizátorů programu?

Výukový program splnil naše očekávání, podařilo se zrealizovat a materiálně zabezpečit všechny zamýšlené aktivity. Účastníci překvapili velkým zájmem o nabízené aktivity, které je bavily a inspirovaly. V závěrečné zpětné vazbě se potvrdilo naše očekávání. Námi koncipovaný výukový program má svůj smysl a význam, pomocí neformálního vzdělávání obohatí formální výuku dějepisu na základní škole. Zároveň díky dobrým nápadům a s minimem materiálních pomůcek dokážeme zrealizovat atraktivní a komplexní výukový program, který má od začátku do konce pevnou strukturu a jasnou koncepci. Za nezbytnou podmínku ke zdárnému průběhu výukového programu

realizátoři považují takový třídní kolektiv, který dokáže spolupracovat, komunikovat a který je otevřený neformálním aktivitám, hrám, scénkám a který není obtížné namotivovat do předem připraveného programu.

Hodnocení z prvního ověření bylo shodné s hodnocením viz výše. Dá se tedy použít jako komplexní hodnocení obou programů.

j) Navrhují realizátoři úpravy programu, popř. jaké?

V běžném pedagogickém procesu navrhujeme pouze jedno ověření.

k) Budou tyto návrhy realizátorů zapracovány do další verze programu? Pokud ne, proč?

- ano

l) Konkrétní výčet úprav, které budou na základě ověření programu zapracovány do další/finální verze programu:

- *návrh jednoho ověření*
- *doporučení dvoudenního výukového programu*
- *podpora propojování formálního a neformálního vzdělávání*

	Jméno, příjmení, titul	Datum a místo	Podpis
Zpracoval/a	**Monika Janičatová, Mgr.**	**29. 4. 2019, Pohořelice**	